

Ece Temelkuran

Kayda
Gessin

ECE TEMELKURAN
KAYDA GEÇSİN

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1.-10. basım: Everest Yayınları, 2012-2014
Can Yayınları'nda 1. basım: Ekim 2016, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Everest Yayınları için yayına hazırlayan: Çiğdem Uğurlu
Editör: Sırma Köksal

Düzeltili: Müge Karahan, Burçak Başpınar
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26
Topkapı-İstanbul
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3321-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com/9789750733215
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

ECE TEMELKURAN KAYDA GEÇSİN

DENEME

Ece Temelkuran'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Devir, 2015

'Ağrı'nın Derinliği, 2016

Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita, 2016

Bütün Kadınların Kafası Karışıkır, 2016

Dışarıdan / Kıyıda Konuşmalar, 2016

Düğümlere Üfleyen Kadınlar, 2016

İç Kitabı, 2016

İçeriden / Kıyıda Konuşmalar, 2016

İkinci Yarısı, 2016

Kıyı Kitabı, 2016

Muz Sesleri, 2016

Ne Anlatayım Ben Sanal, 2016

ECE TEMELKURAN, İzmirli ve 1973 doğumlu. 1993'ten başlayarak 20 yıl muhabirlik ve köşe yazarlığı yaptı. *Bütün Kadınların Kafası Karışık* (1996), *Oğlum Kızım Devletim-Evlerden Sokaklara Tutuklu Anneleri* (1998), *İç Kitabı* (2002), *Kıyı Kitabı* (2002), *İçeriden / Kıyından Konuşmalar* (2004), *Dışarıdan / Kıyından Konuşmalar* (2004), *Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita* (2006), *Ne Anlatayım Ben Sana!* (2006), *'Ağrı'nın Derinliği* (2008), *Muz Sesleri* (2010), *İkinci Yarı* (2011), *Kayda Geçsin* (2012), *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* (2013), *Devir* (2015) adlı kitapları yazdı. 2010'da İngiltere'de *Deep Mountain ('Ağrı'nın Derinliği)*, 2011'de ABD'de *Book of the Edge (Kıyı Kitabı)* adlı kitapları yayımlandı. *Muz Sesleri*, beş dilde yayımlandı. *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* ise Almanya, Çin ve Fransa'dan sonra İngiltere'nin de aralarında bulunduğu 13 ülkede yayımlanmayı bekliyor. *The Guardian*, *The New York Times*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *New Statesman*, *New Left Review*, *Le Monde Diplomatique*, *Berliner Zeitung* gibi gazete ve dergilerde makaleler yazdı. 2007'de Saint Anthony's College'ın akademik davetlisi olarak bir yıl Oxford'da bulundu. Uluslararası Af Örgütü ve Prens Claus Vakfı'nın davetlisi olarak Amsterdam'da 2013 yılı için "Özgürlük Konuşması"nı yaptı. Türkiye'yi anlattığı "Çılgın ve Hüzünlü" kitabı Almanca ve İngilizce olarak yayımlandı, çeşitli dillerde yayımlanmayı bekliyor. Beyrut, Tunus, Paris'te yaşadı. Şimdi zamanını İstanbul ve Zagreb arasında geçiriyor.

İçindekiler

Yeni Baskıya Önsöz Bahanesiyle	13
“Kayda Geçsin” Çünkü.....	17
BÜYÜK TANIŞMA	
“Ne Mozaği Ulan! Türkiye Mermerdir”den Büyük Tanışmaya!	27
“Bizi Severken Devletten Farkları Yoktu”	34
İslamcılar da Değişir!	40
“İnsan ‘Benim’ Demeye Korkar”	47
“Alevi Açılımı mı, Sünni Çalımını mı?” Sorusunun Ötesinde... ..	54
AHMET, NEDİM VE GAZETECİLER İÇİN	
Utana Sıkıla: Gazetecilik.....	63
Kim Kardashian, Nedim Şener ve Sevgili Siirtliler!	66
İyi Kalpler Duruşması	69
Nedim, Ahmet ve Bütün Gazeteci Arkadaşlar İçin: Özgür Bir Yazı!	72
Metris’teki Arkadaşlarım Ahmet ve Nedim İçin Vakit Geldi	75
Anneleri, Eşleri, Kızları	78
Yürüyüş	81
Öyle Kolay Değil!	84

Anlamın Manası: Ahmet'ten SDP'ye Bir Vapur	87
Ayıpları ve İnadımız.....	90
Sevgilisine Sarılamayan Adamlar: Nedim Ve Ahmet ile Açık Görüş.....	93
“Baba Kitap Yazmak Suç mu?”	97
Ahmet ile Nedim'den: Ne Kuşsuz Ne Çiçeksiz	100
Nedim ile Açık Görüş: “Ya Cesetsin Ya Tohum”	103

KÜRTLER, TÜRKLER VE HEPİMİZ

Oyun Bitti Yaşasın Yeni Oyun	109
“ <i>An Azadi An Mırn</i> ”dan “ <i>An Azadi An Azadi</i> ”ye... Onların Newroz'u, Sizin Nevruz'unuz mu?	113
Kürtler Ne Yapmalıdır?	117
Çırağan Sarayı'ndaki Dügüne Biber Gazı!	120
Şeyh Said'den Taksim'e: Kürtleri Artık “Göreceksiniz”	123
Kasr-ı Kanco'dan KCK Davası'na, Diyarbakır Cezaevi'nden Tespih Direnişine	126
Kırklar Dağı'nda Var Bir Ayna!	130
Sırrı'nın Filleri.....	133
Bölgenin 36 Vekille Yürüyüşü Bile Değişirken: “Vermezlerse Alırız!”	136
Mesele mi Kürtler mi? Hangisi Çözülüyor?	140
Savaş Süper Bir Şeydir, Barış O Kadar Değil	144
Kürtler, Türkler ve Memleket Üzerine... İnsaniyetin Tasfiyesi	147
Kürtler, Türkler ve Memleket Üzerine... İnsaniyetin Tasfiyesi-2	150
Velev ki... ..	154

BİZİM MEMLEKET

Çocukları Öldürelim!	159
Daha Önceleri Nerelerdediniz?.....	162
Kanaat Suikastı	165
Kimin Teri Gül Kokuyor?.....	168

Yoğurtlu Ispanakla Anayasa Yapılmaz Yeğen!	171
Sakin!	175
Patlama Değil Çatlama	178
Gömü	181
Ayakkabılar	184
Faşizmin Ambarı Sorunsalı	187
Hayâ	190
60'a Kadar Sayın!	193
Başbekçi!	196
Kader ve İsyân	199
Kalbim ve Kalemim Onlarla!	202
Ceylan-Buse-Ülke-Keder- "Biz"-Akıl: Keenlemyekün....	205
"Askerler" ve "Düğmeler".....	209
Türkiye Çocukları Uluslararası Toplumun Korumasına Alınsın!	212
Hem Ayarları Bozuk Hem de Şişmanlar Herkesten!	215
Şakird ve Sonrası.....	219
İşte Devlet Baba Böyledir Ayvaz!	222
Şifreli İsyân	225
Liselim!	228
1 Mayıs Meydanı'ndan: Hazırlanın! Gençler Geliyor....	231
Düşüyoruz: Hep Birlikte!	235
Seçmen Harikalar Diyarında: Dicitil Türkiye	238
Ricat	242
Televizyonunuzun Ayarlarıyla Oynamayınız!	246
Herkesin Keyfi Yerinde	249
Sofra Kurmak: Birbirimize İman Etmek	253
Peki Sonra Ne Olacak?.....	256
Köpeğin Hicreti	260
İnsanın Tarafında... ..	263
Adam Adama Savunma	267

Kırıntı Adaleti.....	270
Zebella!	273
Bu Yazıyı Siz Okumayın	276
Mahkeme Kapıları, Vicdan Randevuları.....	279
Emret Komutan!	282
BAŞKA MEMLEKETLERDEN	
<i>El Şari'lin!</i> Sokak Bizimdir!	287
Hangi “Hurriya”; Neye “Kıfaya”.....	291
Mısır, Siyasal İslamı da Değiştirir mi? “Bilinmeyen Sular”	295
Londra’da İsyanın Sonbaharı Geliyor	299
Bir İsyanın Hiç de Romantik Olmayan Anatomisi: Çeteler, Uyuşturucu ve Polis Çemberinde Londra’nın Arka Sokakları -1	302
Londra İsyasının Hiç de Romantik Olmayan Anatomisi-2.....	305
İsyan Hakkı: Ötekinin Ülkesinde Olursa Kabulümüzdür	308
Osmanlılık Meselesi.....	311
Yasemin Devrimi Bitti Artık Okeye Dönüyoruz!	315
Libya Sınırında İsyancı Milislerle Devrim Hatırası: Korku Öldü! Yaşasın Yeni Korku!	318
Karınları Doyunca Onları Unutabilirsiniz!	323
Üçlü Tokalaşmalar Tarihi: Kalbimizin Halkı Devlet Olacak mı?	328
Dünya Bir Sahne, Ölü ve Diri Filistinliler de Oyuncular!	332
Ekmek mi Özgürlük mü?	338
Kendi Düğünlerine Gidemiyorlar.....	342
Tahrir “Seçimi Boykot Edin” Diyor.....	345
Firavunlar Gider, İnsan Kalır.....	351
Konuş Arkadaş!	356

Yeni Baskıya Önsöz Bahanesiyle...

Tarihin rüzgârı, Güney'in mülksüzlerini Kuzey'e doğru süpürüyor. İnsanlık, çok uzun sürmüş ve karmaşık sömürü ilişkilerinin acı meyvelerini Akdeniz'de bebek cesetleri olarak topluyor. Tek tek insan tahammülünü aşan acılara tanık olduğumuz bir çağda, ülkemiz Doğu'dan Batı'ya açılan bir acı pasajı gibi. Bizler bu pasajda durup tarihin kanlı nehrini izler gibiyiz. Hayat tahammülfersa.

Bugün bu akışa dair söz söyleyebilecek, hatta belki sözleriyle bu akışı değiştirebilecek pasaj sakinleri birbirini suçluyor. O referandumda sen böyle demiştin, bu seçimde sen böyle etmiştin, o gün orada yeteri kadar dememiştin, sen de yeterinden fazla demiştin vesaire vesaire... Belki de benim gibiler de bu en haklılık, en namusluluk yarışına, "Ben en evvel demiştim," diye katılmamız ama ne yararı var! Çünkü bir yandan tarih akıyor ve biz her gün, kendini buraların sahibi ilan eden, pasajın kapısını tarihin kanlı akışı için istediği zaman açıp kapayan bir adama bakıyoruz. Bugün bizi kahretmek için ne icat edecek acaba? Aynı esnada, kenarda köşede insanlar fısıltıyla planlar yapıyorlar. Nehrin akışı ile birlikte hareket edip Batı'ya doğru nasıl giderler, çok geç olmadan ülkeyi nasıl terk ederler bunu konuşuyorlar. Sesli veya sessiz, insanlar evlerinden, yaşadıkları topraktan umudu kesiyorlar. Aydınlar, İran, Irak, Lübnan veya Afganistan'daki benzerlerinin geçmişte yaptığı gibi harekete geçmiş örgütlü cehalet karşısında ahlaki bir seçime yaklaşıyorlar:

Sözün kıymeti kalmadığı gün canlarını kurtarmanın peşine düşecekler mi, yoksa burada kalıp hayatlarını ortaya koyacaklar mı? Bir avuç insan sayısız hak mücadelesini aynı anda ve herkes için yürütmeye çalışıyor ve akıl almaz şekilde eziliyorlar. Her zamanki gibi ülkenin kalabalıkları için televizyondaki aptal programlar devam ettiği ve çekirdek çitlenebildiği sürece problem yok. Sadece böyle durarak bile daha kötü insanlara dönüştüklerinin farkında değiller ya da düpedüz umurlarında değil. Ama ötede beride giderek daha fazla insan aynı şeyi söylüyor:

“Artık dayanamıyorum.”

Kayda Geçsin sadece dört yıl önce yayımlandı. Çok daha uzun gibi geliyor. O kadar çok kedere, acıya, öfkeye ve saldırıya maruz kaldık ki, zaman dayanılmaz şekilde uzadı, uzuyor sanki. Bu kitabı okumaya niyet eden birine bütün bu saldırıları sayıp dökmeye kalkışmak, malumu tekrar etmek olacaktır. Ama belki de hepimizin zaman zaman unutmaya meylettği bir şey var.

Kısa bir hikâye anlatmalıyım.

Bu kitap, gazetecilik işime son verildikten sonra suspus oturmak yerine yapmayı seçtiğim bir şeydi. Kimilerinin ödedikleri bedel karşısında işini kaybetmek ne ki! Ama kendimi yalnız hissettiğim ve insan içine çıkmak istemediğim bir zamandı. Kitap yayımlanıp da üç büyükşehirde imza günleri düzenlediğinde, içtenlikle söylüyorum, kimsenin geleceğini düşünmüyordum. Sonuçta herkesin derdi başından aşkındı. Çocukların öldüğü yerde kimsenin kendinden bahsetmeye hakkı yoktur. Sonra bir şey oldu. Çoğu hayatında imza gününe gelmemiş –ki onları anlıyorum, ben de hiç gitmedim– insanlar kalabalıklar halinde geldiler. Her birini, hakikaten her birini saygı ve minnetle anıyorum. Çünkü ben ömrümde bu kadar çok sayıda –nasıl demeli?– bu kadar kıymetli insanı bir arada görmedim. O gün bir kere daha hatırladım ki bu ülkede, televizyonlarda, gazetelerde, siyaset kürsülerinde bize gösterilip durulan, bu dönem için makbul sayılan ama bize yabancı gelen insanlar yok sadece. Saygı duyacağınız, arkadaş olmak isteyeceğiniz, sofranıza davet edeceğiniz, sonunu bilmediğiniz

yollara bile beraber çıkmayı göze alacağınız insanlarla dolu bu ülke. Bunlar, bir yazar işini kaybettiğinde evlerinden çıkıp, bir kitapçıya gidip o yazara, “Canını sıkma. Biz de buradayız. Daha ölmelik,” diyecek kadar kıymetli, eşsiz ve alçakgönüllü insanlar. Sağ olsunlar, var olsunlar.

Bu ülkede dayanılmaz şeyler olduğunda ben o insanları hatırlıyorum. O insanların yüzlerini ve kıymetli sözlerini hatırlayarak ülkeyi teyit ediyorum. Kendimi, onların varlığıyla teyit ediyorum.

Umarım bu kitapta okuyacaklarınız da size bu insanların büyük ve güçlü bir kitle olduğunu, yalnız olmadığınızı hatırlatır. Gerisi zaten bela, keder, dert. Ama biz de varız. Sen de varsın. Ölmelik henüz ve hayat büyük bir olanak. Hayat sonsuz olasılık demek. Herkesin bunu kendine bu dar zamanlarda hatırlatması dileğiyle...

“KAYDA GEÇSİN” ÇÜNKÜ

Bu zamanlar o zamanlar. Sonrasında dönüp bakacağımız ve, “Her şey o günlerde netleşmişti,” diyeceğimiz zamanlar. Bu netliği kimin gördüğünün, kimin görmezden geldiğinin sonradan konuşulacağı zamanlar. Benim ne gördüğüm, son iki yılda neleri göstermeye çalıştığım, nerede durduğum kayda geçsin.

Bu zamanlar karışık zamanlar. Bu karışıklık içinde, ben de dahil olmak üzere birçoğumuzun bir gün onu, bir gün bunu desteklemekle, hatta aynı gün birbirine zıt iki tarafı desteklemekle suçlandığımız zamanlar. İftiraların, dedikoduların kayıtlara geçtiği, gerçeklerin ise pek merak edilmediği zamanlar. Hakkımızda çarşıya salınan bir kötücül yalanın yıllardır yazmakta olduğumuz metinlere galebe çalabildiği, bunun insanı delirtircesine tekrarlandığı zamanlar.

Bu zamanlar, tarafların ve giderek herkesin birbirinin can çekişmesinden duyduğu zehirli sevinci ifşa etmekte herhangi bir ayıp görmediği zamanlar. Taraflar arasında kalıp yeryüzü kayıtlarını tutmak için insanlığın vicdanıyla bir dengede durmakta çok zorlandığımız, hatta böyle bir denge tutturabilirsek bile sesimizi güçlkle duyurabildiğimiz zamanlar; duyuramadığımız zamanlar... Olur böyle arada sırada insanlık tarihinde.

Bu zamanlar kayıtları çok titiz tutmamız gereken zamanlar. Son iki yıllık tarihime böyle bir titizlikle baktım. Türkiye’de ne olduğunu, olup bitenleri yazan bir insan olarak ben sonunda artık yazamaz hale getirilene kadar nasıl bir süreçten geçilmiş, buna baktım. Siz de bakın isterim ve bir keskinleşmenin –kaçınılmaz bir keskinleşmenin diyelim– tarihini görün isterim. “Büyük Tanışma” diye bir toplumsal çözüm önerdiğimde ne kadar iyimsermişim, sonra nasıl keskinleşmiş dilim, bunu görün. Yalnızca hakkımda yazılıp çizilenleri değil, benim yazdıklarımı görün. Son iki yılda bu ülkede ne olduğunu görün. Ahmet ile Nedim’den Kürt meselesine, toplumsal barışla ilgili ne çok yazı yazmış olduğuma, bu memleketin ruh haliyle ilgili endişelerimin nasıl gerçekleştiğine bakın. Tereddüdümün netliğe, endişemin korkuya nasıl dönüştüğüne bakın. Zira...

“Tuhaf zamanlardan geçiyoruz.”

Bugünlerde hemen herkes endişeli bir tonla bu cümleyi değıştokuş ediyor durmadan:

Söyleyeceklerim bu tuhaf zamanların muktedirlerine değil. İlgilenmiyorum o kısmıyla artık. Sözlerim, “tuhaf zamanlar”dan geçiyoruz deyip cümlenin gerisini endişeli, müteredit ve karanlık bir sessizlikle getirenlere. Çünkü öyle inanıyorum ki, cümlenin sonundaki o sessiz üç noktadan kurtulmadıkça bu “tuhaf zamanlar”dan geçemeyeceğiz. Sadece varacağımız yere geldiğimizi, buradan da başka bir yere gidemeyeceğimizi keder ve kahırla kabul etmiş olacağız.

Çünkü...

Memleketin derdiyle hemhal olmuş üniversite öğrencilerinin ümüğüne çökmüşken...

Kız çocukları saçlarından sürüklenip yerlere çalınırken...

Açlıktan sokağa fırlamış insanların üzerine zehirli gazlarla hücum edilirken...

Hepimizin telefonları dinlenip sevgimize söylediğimiz aşk sözcükleri bile duruşma salonlarında kanıt olarak yüzümüze çarpılırken...

İnsanlar evlerinden bir bir alınıp götürülürken, binlerle götürülürken...

Ermeni kardeşimizin katilleri mahkeme salonlarında bizimle dalga geçerken, dalga geçerek çıkıp giderken...

Bir depremden sonra naylon çadırlarda donarak ölen bebeklerin sayısını bile öğrenmemiz engellenirken...

Memleketin suyuna, dağına, ağacına sahip çıkan neler bile tehdit edilirken...

Bunlara öfkelenenler delirtilmek için tek başlarına bırakılmışken...

Ve bütün bu olup bitenler "Sizin iyiliğiniz için yapıyoruz," diye açıklanırken...

Biz eğer bütün bunlar olurken yaşamaya katlanabiliyorsak, bu işte bizim de bir payımız olmalı. Biz bütün olan bitenle yaşayabiliyorsak bize bir şey olmuş olmalı. Bize ne oldu?

* * *

"70'lerde öğretmenlik yaparken okula müfettiş geldiğinde öğrenciler, 'Öğretmenim biz ne yapabiliriz?' diye sorarlardı. Dayanışma diye bir dert vardı. Sonra 80'ler geldi. Bir gün baktım okulun bahçesinde yere bir ceket düşmüş. Herkes üzerinden atlayıp geçiyor. Alınlar diye seslendiğimde şöyle cevap verdi çocuklardan biri: 'Benim değil ki!' Sonra 90'lar geldi. Öyle bir sistem getirdiler ki artık çocuklar birbirini tanımıyordu. Artık sınıf diye bir şey yoktu zaten, eskisi gibi arkadaşlık bile yoktu."

Zaman, insanlığı büyük ısırlıklarla eksiltiyor... Birilerine iş bulmaya çalışıyorum durmadan. Onurlu bir ekmek için hep birlikte direnmeliyiz, doğrudur. Ama bugün, bu akşam bir ekmek gerekiyorsa ne yapacaksın... Uzun bir üç nokta bu. Bugünlerde birilerine iş bulmaya çalışıyorum durmadan.

Ece Temelkuran, *Kayda Geçsin*'deki edebiyatın kıyısında duran yazılarıyla, bugünü belirleyen adım adım gelişimin not defterini tutuyor. Kayda geçirilmiş günlerimiz ve hallerimiz, bugün hepimizi şaşkına çeviren "hızlı değişim" in o kadar da hızlı olmadığını düşündürüyor.

